

Polyanthea Sacra

Ex Universæ Sacræ Scripturæ Utriusque Testamenti Figuris, Symbolis, Testimoniis, Nec Non E Selectis Patrum, Aliorumque Authorum, Sententiis, eruditis Interpretationibus, Similitudinibus, rarisque Historiis collecta, Et Copiosis, Exquisitisque Materiis Moralibus De Virtutibus Et Vitiis Pro ...

Spanner, Andreas

Augustae Vindelicorum, 1702

§. 1. Pauci. Ex Veteri, Novo. Patribus, & alijs.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-79340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-79340)

libet hæreditatem, quam amittere eligo, quam meum, licet mortuum, patrem vulnerare. Et huic adjudicata. Id. l. 4. t. 2.

Soler homo, ex qua patria sit, per loquelam agnosci. Tres autem regiones possidet Deus, scilicet cœlestem, mundialem, & infernalem; qualibet autem eorum habet linguagium suum, unde cognosci possit. Regio cœlestialis habet pro linguagio suo, semper Deum benedicere, & laudare: *beati qui habitant in domo tua Domine, in secula seculorum laudabunt te.* Pl. 83. 5. Vis autem scire, quis sit jam in terris cœlestis civis? considera hominem in angustiis positum, paupertate, penuriâ, infirmitatibus, & aliis adversitatibus conqussatum, & in omnibus semper laudantem, & benedicentem DEUM; hic cœlicus civis est, sermo indicat. Mundialis autem regio etiam suos cives habet, ex sermonibus cognoscendos: superbi enim loquuntur de honoribus; luxuriosi de vanitatibus & lasciviis; avari de lucris, & thesauris. Qui de terra est, de terra loquitur. Infernalis autem patria etiam nunc in Mundo multos concives habet: sermo infernalis nihil aliud est, quam blasphemia, & maledictiones Dei, Virginis, ac Sanctorum. Blasphemi igitur, quia jam scripti sunt in libro aeternæ perditionis, ideo jam a sevelcunt loquelæ officio, quod facturi sunt in inferno. Cognoscuntur Galli ex loquela sua, Alemanni ex sermone suo, & Itali ex idioma te suo; sic & reprobi homines ex blasphemii suis. O homines infernales! ô tartarei cives! ô confocii inferorum! cuilibet vestrum dici potest, quod Matth. 26. 73, dictum est Petro: *vere & tu ex illis es; nam & loquela tua manifestum te facit.* Idem a. 3.

Machometes infidelissimus canis in suo Alchorano præcepit, quod, quicumque DEUM, & CHRISTUM, etiam B. Virginem, blasphemaret, medius divideretur. Idem ibidem.

§. III.

Blasphemus punitur, arguitur à DEO, & hominibus.

ET lapis eum populus universus. Lev. 24. 14. Non ab uno, sed à tot iudicibus,

quot civibus, damnari, & castigari, jubetur tantum peccatum. Sed cur? ut totus populus imberet horrorem, & averfionem, à blasphemia. Salvian. l. 4. de gubern. Dei. Ne quis postea admitteret, quod omnis in uno populus vindicasset. Bæza t. 2. l. 10. c. 8. §. 5.

Postquam de blasphemia nobis verba nunc facta sunt, unam vos omnes peteré volo retributionem, pro concione hac, atque sermone: ut in civitate blasphemantes mihi castigetis; & si quempiam in vivo, & foro, Deum blasphemantem audieris; accede, increpa, & si verbera infligere oporteat, nè recuses: ipsius faciem alapâ percutere, contere os ipsius, percussione manuum tuam sanctifica. S. Chrysof. hom. 1. ad pop. Antioch.

§. IV.

Motiva abstinendi.

NOTat Genebrardus ad initium explanationis c. 1. Cant. quod in toto Canticorum libro Nomen Dei non ponitur: quia dilecta anima tantam puritatem, & reverentiam, agnoscebat in sanctissimo Dei nomine; ut nec ore illud pronuntiare auderet. Sylv. in Luc. 1. q. 11.

Similis ero altissimo. Jf. 14. 14. Cur non ait: similis ero Deo? Cavit perfidus labiis peccantibus Deum nominare. S. Chryf. in Pl. 13. Sustulit Deum, & posuit altissimo, erubescens eum, quem jam negaverat. Non audet dæmon inter offendendum divini Nominis meminisse; & homo non vereatur foetidâ linguâ, pollutis labiis, diviniissimum nomen passim eloqui? utinam vel à diabolo discerent homines nomen divinum vereri; & absque magno timore, & reverentia, ac circumspicione, nec illud extremis tangerent labiis. Bæza t. 3. l. 14. c. 6. §. 7.

Nunquam audent dæmones Jesum nominare, sine honoratis titulis; aut Jesum Nazarenum, aut filium David, aut sanctum Dei, vocantes: ut vel hinc erubescant Fideles, qui Deum, & Christum, sæpe nominant, sine honorifici vocabuli memoriâ. Idem t. 2. lib. 7. cap. 1. §. 6.

Linguam blasphemiam nè pollutis; quin laudis organum efficit, quæ in hunc usum facta est. B. Theodoret. f. 10. de Provid. Dei.

TITULUS VIII.

BONI.

§. I.

Pauci dantur.

Ex Veteri.

Sed & Seth natus est filius, quem vocavit Enos. Iste cepit invocare nomen Domini. Gen. 4. 26. Nota hic cum Olearum,

stro, quod Genesis ista antè v. 19. &c. multos memorat, qui fuerunt rerum diversarum inventores, quæ voluptati hominum magis, quam utilitati serviunt; quorum author Thubal, qui *fuit pater canentium cisbarâ, & organo;* ut Tubalcaim *fuit malleator, & faber in cuncta opera aris, & ferrâ.* Olearum: quemadmodum filii Cain musica instrumenta, qui-

bus deliciarum, & artem alendorum gregum, quâ opes auferent, & arma, quibus inter se dimicarent, inueniunt; ita filii Seth modum invocandi Deum. Sed hoc interest inter huiusmodi malorum & bonorum inventores; quod bonorum pauci sunt, malorum verò in infinitum creverunt. Did. Niss. ferm. de siti Chr. 9. 5.

Quid si inventi ibi fuerint decem?
Gen. 18. 32. & Jer. 5. 1. dicit, pro uno iusto Ierolyma reperiendo non puniendam. Quare igitur à Judæis credentibus, divinamque Legem habentibus, unum tantum; ab his verò Infidelibus, & idololâtris, decem exposcit? ostendit, inter Judæos minus iustitiam, quam inter Ethnicos esse. An hæc miseria inter Christianos inveniatur, testes tot fraudes, usuræ, depressiones pauperum, rapinæ, furta &c. Diez. D. Sexag.

Erii anima Domini mei custodita, quasi in fasciculo virventium apud Dominum Deum tuum. 1. Reg. 25. 29. Probi unum conficiunt fasciculum; quam multi ad ignes fasciculi improborum! Matth. 13. 30. *colligite primum Tizania, & alligate ea in fasciculos ad comburendum.* Velloso in Judith c. 5. Paracet. 15.

A paucis de terra divide eos. Psalm 16. 14. Per paucos iustos intelligit communis interpretatio. Sylv. in Act. 6. q. 9. Paucitas iustorum tanta, ut per antonomasiam pauci appellentur. Mendoza t. 1. in 1. Reg. Annot. 4. lect. 2.

Cum exorti fuerint peccatores sicut sanum, & apparuerint omnes, qui operantur iniquitatem. Pl. 1. 8. De iustis autem paulo post: *iustus ut palma florebit.* v. 13. Quid causæ, quod peccatores cum foeno, cum palma iustos, componit? Respond. Joannes Cluniac. l. 90. quia foenum facile multiplicatur; multum enim crescunt mali. Palma vix invenitur; & si inveniatur, vix floret, nisi post diuturnum tempus. De copia magna rei dicimus: habet copiam huius rei quantum foeni. Sed *iustus ut palma florebit.* Non dicit iustus, sed *iustus ut palma*, quæ, ut ajunt, centesimo anno primos fructus edit, quando totum sæculum antè feriata fuit. Sic fumus homines, ad mala foenum, palma ad bonum. Did. Niss. D. 3. Pasch. §. 3.

Si non peccaverimus, scimus, quoniam apud te sumus computati. Sap. 15. 2. Dicuntur boni esse computati, sicut dilecti, & electi; & bene possunt computari, quia pauci. S. Bonav. hic.

Ecce Dominus auferet à Jerusalem fortem, & dabo pueros eorum principes eorum. Jd. 3. 1. 4. Fortis unus auferetur, & dantur multi pueri; scilicet non ætate, sed insipientiâ, & ignorantia, qui semper in magno numero sunt Sylv. in Act. 6. q. 9.

Circuite vias Jerusalem, & aspiciete, & considerate, & querite in plateis ejus; an inveniatis virum facientem iudicium, & propitius ero ei. Jer. 5. 1. Id est, civitati Jerusalem. Nota, quod verba repetat idem significantia: ut exaggeraret; licet plurima diligentia adhiberetur,

neminem tamen iustum reperiendum. Diez D. Sexag.

Quomodo sedet sola civitas. Th. 1. 1. In sessione dejectione intelligitur, quia stare per potentiam solita fuerat. Plena erat, quantum ad multitudinem; sola, quia adiutorium Dei non habebat. *Civitas plena populo:* quia multi sunt Christiani numero; pauci merito, S. Bonav. hic.

Ex Novo.

Quam angusta porta, & arcta via est, quæ ducit ad vitam, & pauci sunt, qui inveniunt eam. Matth. 7. 14.

Multi sunt vocati, pauci verò electi. Matth. 22. 14 Abbas Pinusius candidato monasterii inter alia documenta: considera, te de paucis & electis effectum, & nè exemplo, ac repore multitudinis refrigeras; sed vive ut pauci. Cassian. l. 4. c. 38.

Turba te comprimunt. Luc 8. 45. & dicit, *quis me tergit?* Christus premebatur, & ab una, quæ virtutem ejus suscepit, se tatum fatebatur. S. Bonav. in 1. Thren.

Vidi mortuos, & libri aperti sunt; & alius liber apertus est, qui est liber vitæ. Apoc. 20. 12. Hinc patet, bonos viros adeo paucos esse, ut uno claudantur libello. Velloso in Judith. 5. paræn. 15.

Ex Patribus, & aliis.

Verbò quidem Christiani sunt multi, moribus autem, ac vitâ, admodum pauci. S. Chryf. tom 6. ferm. de pseudopropheta.

Præstantior, qui paucorum similis fuerit, & non plurimorum. S. Ambr. l. de Cain & Ab. c. 2. Rara est virtus, nec à pluribus appetitur; atque utinam hæc omnes essent, quod pauci sunt, de quibus dicitur Matth. 22. *multi vocati &c.* S. Hier. ep. 43

Tanta est raritas bonorum, ut penè unus esse videatur. Salvian. l. 5. de Provid. div.

Ecce in quid redacti sumus; ut beatam fore Ecclesiam judicemus, si vel tantum in se boni habeat, quantum mali. Nam quomodo beatam non arbitremur, si mediam plebis partem haberet innoxiam, quam penè totam nunc esse plangimus criminolam. Id. l. 6. de Prov. div.

§. II.

Boni pauci, imò vel unus, prævalent multis.

Ex Veteri, & Novo.

Faciã te in gentem magnam. Gen. 12. 2. Ubi observat Philo Alex. lib. de migr. Abraham, non multam, sed *magnam*, dixisse; quasi non multitudo, sed magnitudo compenset. Mendoza in 1. Reg. 18. Deus, cum multos haberet filios, tamen tantum Abraham, Isaac, & Jacob, dici voluit. Oleast mira est dilectio, quæ Deus iustos diligit; ut summè delectetur vocari Deus illorum; & malit esse Deus paucorum bonorum, quam omnium malorum.

Nume-